

Sygn. akt I Ns 243/18

POSTANOWIENIE

Dnia 20 marca 2019 r.

Sąd Rejonowy w Łomży Wydział I Cywilny w składzie :

Przewodniczący: SSR Marta Małgorzata Sulkowska

Protokolant: Agnieszka Siedlecka

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2019 r. na rozprawie

sprawy z wniosku **M. W. (1)**

z udziałem **W. Ł. (1), M. W. (2) i A. Ł.**

o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po K. Ł.

I. zmienia prawomocne postanowienie Sądu Rejonowego w Łomży z dnia 27 czerwca 2001 r. sygn. akt I Ns 170/01 w ten sposób, że stwierdza, że spadek po K. Ł., synu J. i S., zmarłym dnia (...) w P., ostatnio stale zamieszkałym w P. na podstawie ustawy wprost nabyli:

- 1) żona W. Ł. (2) z domu M. (córka A. i C.) w 1/4 części,
- 2) córka M. W. (3) z domu Ł. (córka K. i G.) w 1/4 części,
- 3) córka M. W. (4) z domu Ł. (córka K. i W.) w 1/4 części,
- 4) syn A. Ł. (syn K. i W.) w 1/4 części,

w tym wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne;

II. stwierdza, że zainteresowani we własnym zakresie ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie, a koszty sądowe zostały uiszczone w całości.

Sygn. akt I Ns 243/18

UZASADNIENIE

M. W. (1) złożyła wniosek o zmianę postanowienia Sądu Rejonowego w Łomży z dnia 27 czerwca 2001 r. sygn. akt I Ns 170/01 w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku po jej zmarłym ojcu K. Ł., urodzonemu w dniu (...) w miejscowości P., zmarłym w dniu (...)

(...) r. w miejscowości P., ostatnio stale zamieszkałemu w miejscowości P.. Wskazała, że jest córką K. Ł., a ze względu na brak kontaktu z ojcem i przyrodnim rodzeństwem nie została uwzględniona w ww. postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku. Podała, że nie miała wiedzy, aby jej ojciec K. Ł. pozostawił testament i aby którykolwiek ze spadkobierców zrzekł się prawa do dziedziczenia czy odrzucił spadek.

Uczestnicy postępowania W. Ł. (1), M. W. i A. Ł. nie kwestionowali faktu, iż M. W. (1) należała do kręgu spadkobierców po K. Ł., ale wskazywali, że nie ma ona uprawnień do dziedziczenia wchodzącego w skład spadku gospodarstwa rolnego. Powoływali się na rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1990 r. w sprawie warunków dziedziczenia ustawowego gospodarstw rolnych. W ocenie uczestników wnioskodawczyni posiadała w latach 2000-2001 r. stałe źródło utrzymania w postaci zasiłku dla bezrobotnych, a zatem mimo że w tym czasie studiowała, nie spełniała kryteriów z ww. rozporządzenia.

Sąd ustalił, co następuje:

K. Ł., urodzony w dniu (...) w miejscowości P., zmarł w dniu (...) (...) r. w miejscowości P.. Ostatnio stale przed śmiercią zamieszkiwał w miejscowości P.. Pozostawił małżonkę W. Ł. (1), z którą miał dwoje dzieci: M. W. (2) /ur. (...) w Ł./ i A. Ł. /ur. (...) w Ł./.. Ze związku pozamałżeńskiego posiadał córkę M. W. (1) z domu O. /ur. (...) w S./.. Spadkodawca nie pozostawił testamentu.

Po śmierci K. Ł., jego żona W. Ł. (1) wystąpiła do sądu z wnioskiem o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym.

Sąd Rejonowy w Łomży postanowieniem z 27 czerwca 2001 r. w sprawie o sygn. akt I Ns 170/01 stwierdził, że spadek i gospodarstwo rolne po K. Ł. nabyli na podstawie ustawy: żona W. Ł. (1) w 1/3 części, córka M. W. (2) w 1/3 części oraz syn A. Ł. w 1/3 części. Wskazane orzeczenie uprawomocniło się dnia 19 lipca 2001 r. W postępowaniu tym występowała W. Ł. (1) działająca w imieniu własnym oraz jako pełnomocnik uczestników. M. W. (1) nie brała udziału w tym postępowaniu, albowiem nie była o nim poinformowana.

W skład spadku po K. Ł. wchodziło gospodarstwo rolne o łącznej powierzchni 12,84 ha, położone w miejscowościach: P., E., P. i B.. Gospodarstwo to nie zostało przez niego przekazane za życia i weszło w skład spadku.

W dniu 30.03.2018 r. M. W. (1) złożyła wniosek o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po K. Ł..

M. W. (1) była córką K. Ł., którego ojcostwo zostało ustalone wyrokiem Sądu Powiatowego w Przasnyszu z dnia 18.11.1964 r. sygn. akt C 330/64.

O postanowieniu w sprawie stwierdzenia nabycia spadku z dnia 27 czerwca 2001 r. wnioskodawczyni niniejszego postępowania dowiedziała się w dniu 3 stycznia 2001 r.

W chwili otwarcia spadku po K. Ł., tj. w dniu jego śmierci (zgodnie z art. 924 kc) M. W. (1) była osobą bezrobotną i nie posiadała stałego źródła utrzymania. Otrzymywała natomiast zasiłek dla bezrobotnych i z tego tytułu pobrała w okresach: od 12.01.2000r. do 11.01.2001 r. łączną kwotę 4.579,90 zł. Potwierdzeniem tego było złożone przez wnioskodawczynię zaświadczenie z ZUS, iż wnioskodawczyni była osobą bezrobotną z prawem do zasiłku (k.34). W latach 2000-2003 M. W. (1) studiowała w (...) w O. (k.54). W 2003 r. obroniła tytuł licencjata (dyplom (...)). Potwierdzeniem nauki na ww. uczelni był załączony do akt indeks założony 29 września 2000 r. z zamieszczonymi w nim wpisami z ocenami z sesji zimowej 2001 r. (k.35-37). W trakcie odbywania nauki na ww. uczelni wnioskodawczyni nie pobierała stypendium socjalnego ani stypendium rektora dla najbliższych studentów. Nadto z informacji MOPS w O. wynikało, że wnioskodawczyni w okresie od 2000 r. do 2001 r. nie figurowała w rejestrze osób uprawnionych do zasiłku (k. 52,67). Wnioskodawczyni w dniu 10.07.2003 r. miała ustanowione spółdzielcze prawo do domu jednorodzinnego mieszkalnego, albowiem od 1989 r. była członkiem (...) Spółdzielni (...) w O. (k.56). Natomiast z pisma od Prezydenta Miasta O. wynikało, że w latach 2000-2001 wobec wnioskodawczyni nie były wydawane decyzje odnośnie ustalenia wymiaru podatku od nieruchomości.

Nikt ze spadkobierców nie zrzekł się dziedziczenia. Nie zostały złożone oświadczenia dotyczące przyjęcia lub odrzucenia spadku. Nikt nie został uznany za niegodnego dziedziczenia.

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku zasługiwał na uwzględnieniu.

Podstawą żądania wnioskodawczyni był art. 679 kpc.

W myśl art. 679 § 2 kpc, wniosek o wszczęcie takiego postępowania może zgłosić każdy zainteresowany, niezależnie od tego, czy brał on udział w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku. Są to przede wszystkim osoby mogące wchodzić w rachubę jako spadkobiercy ustawowi albo testamentowi. W postanowieniu z dnia 1 czerwca 2000 r., IV CKN 470/00, LEX nr 52484, Sąd Najwyższy wskazał, że zakres pojęcia użytego w art. 1025 k.c.: „osoby mającej interes do złożenia wniosku o stwierdzenie nabycia spadku” pokrywa się z zakresem „zainteresowanego” z art. 679 § 2 kpc, który może zgłosić wniosek o zmianę prawomocnego postanowienia w tym przedmiocie.

Do wystąpienia z wnioskiem o wszczęcie postępowania w trybie art. 679 kc legitymowana jest także osoba pośrednio zainteresowana w wyniku postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, jak np. wierzyciel spadkowy, któremu odmówiono prawa dziedziczenia gospodarstwa rolnego pozostalego po jego rodzicach (por. postanowienie SN z dnia 10 maja 1966 r., II CR 205/66, OSNCP 1966, nr 12, poz. 224).

Poza sporem pozostawało, że żona W. Ł. (1), córka M. W. (2), syn A. Ł. posiadali prawo do nabycia spadku po K. Ł., w tym także gospodarstwa rolnego. Wszyscy oni pracowali bowiem na spadkowym gospodarstwie rolnym, ponadto M. W. (2) pracowała przez ok. 1,5 roku na gospodarstwie męża, a A. Ł. przez pewien czas miał własne gospodarstwo i pomagał w gospodarstwie matce. Wszyscy spadkobiercy mieli zatem przygotowanie do prowadzenia produkcji rolnej.

Szczegółowe ustalenia należało poczynić w odniesieniu do wnioskodawczynie. Niewątpliwie jako córka spadkodawcy, miała prawo do dziedziczenia po nim stosownie do treści art. 931 kc.

Sporne w sprawie było to, czy wnioskodawczynie spełniała przesłanki do dziedziczenia tego gospodarstwa rolnego określone w art. 1059 kc w brzmieniu obowiązującym w dniu (...) r. tj. w dacie otwarcia spadku, uszczegółowione w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1990 r. w sprawie warunków dziedziczenia ustawowego gospodarstw rolnych (Dz.U. Nr 89 poz. 519).

W okresie 1.10.1990 r. do 13.02.2001 r. art. 1059 kc brzmiał następująco:

"Spadkobiercy dziedziczą z ustawy gospodarstwo rolne, jeżeli w chwili otwarcia spadku:

- 1) stale pracują bezpośrednio przy produkcji rolnej albo
- 2) mają przygotowanie zawodowe do prowadzenia produkcji rolnej, albo
- 3) są małoletni bądź też pobierają naukę zawodu lub uczęszczają do szkół, albo
- 4) są trwale niezdolni do pracy."

Z dniem 24 grudnia 1990 r. weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1990 r. w sprawie warunków dziedziczenia ustawowego gospodarstw rolnych. Według tego rozporządzenia spadkobierca posiada przygotowanie zawodowe do prowadzenia produkcji rolnej, uprawniające do dziedziczenia z ustawy gospodarstwa rolnego, jeżeli: ukończył zasadniczą lub średnią szkołę rolniczą albo szkołę ekonomiczną o specjalności przydatnej do prowadzenia produkcji rolnej; ukończył szkołę wyższą o kierunku rolniczym lub ekonomicznym, jeżeli kierunek ukończonych studiów daje przygotowanie do prowadzenia produkcji rolnej; uzyskał przygotowanie zawodowe do pracy w rolnictwie w drodze doskonalenia zawodowego prowadzonego przez uprawnione do tego zakłady pracy, jednostki organizacyjne i inne osoby prawne lub fizyczne; wykaże się stałą pracą w gospodarstwie rolnym bezpośrednio przy produkcji rolnej przez okres co najmniej roku. Wnioskodawczynie nie spełnia tych warunków.

Zgodnie z § 2 tego rozporządzenia pobieranie nauki zawodu lub uczęszczanie do szkoły, w tym do szkoły wyższej, uprawnia spadkobiercę do dziedziczenia gospodarstwa rolnego, jeżeli nie miał stałego zatrudnienia lub innego stałego źródła dochodów.

W dacie otwarcia spadku niewątpliwie wnioskodawczynie uczęszczała do szkoły wyższej, co nie było kwestionowane przez uczestników.

Wnioskodawczyni wykazała, że nie miała wtedy stałego zatrudnienia, przedstawiła zaświadczenie, że była wówczas osobą bezrobotną. Kwestią sporną jest, czy otrzymywany przez nią zasiłek dla bezrobotnych był innym stałym źródłem dochodów. Zasiłek ten został przyznany wnioskodawczyni na okres od 12.01.2000 r. do 11.01.2001r. W ocenie Sądu powyższy zasiłek nie był stałym źródłem dochodu wnioskodawczyni, a jedynie okresowym wsparciem o charakterze socjalnym. Wysokość tego zasiłku z całą pewnością nie wystarczała na samodzielne utrzymanie się, co jest faktem notoryjnym.

Warto w tym miejscu powołać się na poglądy doktryny: "Nie ma istotnego znaczenia, czy szkoła lub inna placówka jest publiczna lub niepubliczna oraz czy działa w trybie stacjonarnym lub innym trybie organizacyjnym. Natomiast istotnym warunkiem nabycia uprawnienia do dziedziczenia z ustawy gospodarstwa rolnego jest nieposiadanie przez spadkobiercę pobierającego naukę zawodu lub uczęszczającego do szkoły stałego zatrudnienia lub innego stałego źródła dochodu. Można bronić poglądu, że przez "inne stałe źródło dochodu" (§ 2 DzGospRolnR) należy rozumieć dochody ekwiwalentne do zarobków osiągniętych z zatrudnienia, w szczególności ze stosunku pracy czy z działalności gospodarczej, w konsekwencji zaś, że w tym pojęciu nie mieszczą się przychody o charakterze socjalnym, zwłaszcza z tytułu alimentów, stypendium, a – być może – także renty z ubezpieczenia społecznego". red. prof. dr hab. Krzysztof Pietrzykowski, Komentarz do Kodeksu Cywilnego, rok. 2018, wyd. 9.

Mając powyższe na względzie Sąd uznał, że zarówno żona K. Ł. jak i córka M. W. (2), syn A. Ł. oraz córka M. W. (1) mają prawo do dziedziczenia po nim spadku, w tym wchodzącego w skład tego spadku gospodarstwa rolnego.

Spadek po K. Ł. otworzył się w chwili jego śmierci, tj. w dniu (...) r. Wobec tego, że spadkodawca nie pozostawił testamentu porządek dziedziczenia opierał się na ustawie /art. 931 § 1 i 2 kc/, a o dziedziczeniu gospodarstwa rolnego orzeczono w oparciu o art. 1059 kc.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania nastąpiło w oparciu o przepis art. 520 § 1 kpc.